

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ נח, בדר"ח מרחשון, ה'תשל"א

חלק ב – יו"ל לש"פ לך לך, ח' מרחשון, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

אמנו האשה החשובה והיקרה

מרת שרה ע"ה

בת ר' יקותיאל יהודה ומרת לאה הי"ד

נפטרה י' מרחשון ה'תשס"ח

אבינו הנגיד אי"א רודף צדקה וחסד

ר' שמואל ב"ר יהושע אליהו ע"ה

נפטר י"ז מנחם-אב ה'תשע"ב

רוהר

ת' נ' צ' ב' ה'

ולזכות בנם וכלתם

הנגידים רודפי צדקה וחסד

יקותיאל יהודה בן שרה וזוגתו פעסל לאה בת חי'

ומשפחתם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

רוהר

ב

בי"ה, ה' מ"ח תשכ"ב
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מבי' חשון.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו.

לפלא שאינו מזכיר מפעולותיו בימי חדש תשרי הוא חדש הכללי בנוגע להפצת היהדות ובנקודה הפנימית הפצת המעינות, והרי כנ"ל החדש כללי הוא לכל ימי השנה, וכשמתוסף בראש וב[מ]קור מובן שאז בנקל יותר להוסיף בענפים והמסתעף משם וק"ל, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

ויהי רצון שיהי כמרומז בתחלת פרשת שבוע זה, לך לך מארצך, שכשהולכים ומוותרים על ארצך, רצון עצמו, וממולדתך, ההרגלים, ומבית אביך, מה שהושרש ע"י חינוך, זוהי הדרך למלאות ולבוא, אל הארץ, שאמרו רז"ל שהוא מלשון רצון, אשר אראך, מלמעלה, רצון העליון, ולא עוד אלא שמתן שכרו בצדו, ואעשך וכו' והי' ברכה.

בברכה לבשו"ט.

ב

כמרומז בתחלת פרשת שבוע זה: ראה גם אג"ק חכ"ב אגרת ח'רלג (בתאריך זה). הארץ, שאמרו רז"ל שהוא מלשון רצון: ב"ר פ"ה, ח ובמת"כ שם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ לך לך, ח' מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ נח, בדר"ח מרחשון, ה'תשל"א — הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ נח).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

תחלת חשון, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ו. אחד הפירושים במ"ש⁴⁶ "כוס ישועות אשא" — שקאי על ספר תהלים שכתב דוד⁴⁷, שהוא בבחינת "כוס" להמשכת כל הישועות של הקב"ה, הן ישועות בענינים רוחניים והן ישועות בענינים גשמיים, וכפי שרואים במנהג ישראל שבכל עת שיש צורך בישועה באיזה ענין, אזי אומרים קאפיטל תהלים.

וזהו גם תוכן תקנת רבינו נשיאנו בשם רבינו הזקן, ששמע מהרב המגיד בשם הבעש"ט, שבכל יום אחרי התפלה צריך לומר שיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש — שאין זה כמו אמירת תהלים שלפני התפלה, שענינה לומר עריצים⁴⁸, אלא שלאחרי כל הבקשות שמברכים בשעת התפלה, צריך לעשות "כלי" שבו יומשכו כל ההמשכות, וענין זה נעשה ע"י אמירת תהלים שלאחרי התפלה — "כוס ישועות", "כוס" ו"כלי" שצריך להיות מעין הענין שנותנים בתוכו, ובפרט ע"פ המבואר⁴⁹ שהכלים ממשיכים את האורות, ועד שמצינו⁵⁰ שהכלי מכריח את האור להיות נמשך בו⁵¹, ועי"ז נעשה אור גלוי להמקבל.

ובפרטיות יותר, שייך שיעור תהלים היומי במיוחד לעניני יום זה — בדוגמת שיעור חומש היומי, כדברי רבינו הזקן⁵² שצריכים לחיות עם הזמן, היינו, עם פרשת השבוע שלומדים בכל יום, שיש לה שייכת ליום זה, ויש ללמוד ממנה הוראות בנוגע לעניני יום זה.

ובנוגע לעניננו:

השיעור תהלים שאומרים ביום הראשון של חודש חשון — שבו מתחיל עיקר הענין ד"ויעקב הלך לדרכו" על כל השנה כולה — הוא התחלת ספר תהלים: "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו'", והיינו, שההליכה אינה באופן בלתי-רצוי, אלא "לדרכו", בדרך שמורה הקב"ה. ועד"ז בכל ר"ח, שבו מתחיל סדר העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו" בנוגע לחודש זה [לאחרי ערב ר"ח, שנקרא "יום כפור קטן"⁵³, שהוא בדוגמת יוה"כ"פ, כך, שהעבודה בעניני חול מתחילה בר"ח. ואף שאינו

הוספה

א

בי"ה. כ"ו אדר תשי"ב
ברוקלין

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

... אני בדעתי עומד, אשר כת"ר לפי עסקנותו עד עתה בשדה החינוך, הנה לכאורה מוסד החינוך ב... לא זהו אבנא דמתגושש בו, ובימינו אלה אשר עבודת החינוך היא אחת הענינים העיקרים במאד, ובמילא צריכים לנצל כל כח שישנו בכל המאה אחוזים, הרי חבל ביותר על כל חלק ועל כל מחנך, שאינו משתמש בכשרונותיו במילואם,

וה"ה בנוגע לכת"ר שי שלדעתי צריך הי' להשפיע השפעה גדולה בישיבה גדולה יותר ממה שאפשר להיות ב... ויה"ר אשר השי"ת יצליח את כאו"א מאתנו למלאות שליחותו בעלמא דין באופן היותר מתאים,

בברכת חה"פ כשר ושמוח

מ. שניאורסאהן

א

מצילום האגרת.

לא זהו אבנא דמתגושש בו: ראה יל"ש תהלים רמז תרעג.

(46) תהלים קטז, יג.
(47) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' תקכג. וש"נ. וראה גם תו"מ חמ"ה ע' 149.
(48) ראה סה"מ תש"ח ע' 264 בהערה.
(49) ראה פר"ח לאו"ח סתי"ז (מהרמ"ק).
(50) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(51) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(52) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(53) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(54) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(55) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(56) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(57) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(58) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(59) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(60) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(61) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(62) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(63) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(64) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(65) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(66) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(67) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(68) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(69) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(70) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(71) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(72) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(73) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(74) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(75) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(76) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(77) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(78) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(79) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(80) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(81) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(82) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(83) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(84) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(85) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(86) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(87) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(88) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(89) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(90) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(91) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(92) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(93) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(94) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(95) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(96) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(97) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(98) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(99) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.
(100) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רל ואילך.

נקרא "יום המעשה"⁵⁴ — הרי הוא מותר (לא רק במלאכת אוכל נפש, אלא) בכל המלאכות] — אומרים בשיעור תהלים פסוק הנ"ל.

ועד"ז בכל יום ראשון בשבוע, שבו מתחילה סדר העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו" בנוגע לשבוע זה (לאחרי יום השבת שבו לא עוסקים בעניני חול) — הנה אלו שאומרים גם שיעור תהלים כפי שנחלק לימי השבוע, אומרים בכל יום ראשון פסוק הנ"ל.

ז. ועוד ענין בהמשך שיעור תהלים דיום זה — "למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק וגו'"⁵⁵:

כאשר יוצאים לעולם לעסוק בעניני העולם — אזי רואים שיש עסק עם גוים.

— ביום השבת אין ליהודי עסק עם גוים, שהרי העסק עם גוים בכלל אינו אלא לצורך עבודת הברורים, ובפשטות, לצורך ישוב העולם ע"י מסחר דמשא ומתן כו' [ועד לשלימות שבזה באופן ש"עמדו זרים ורעו צאנכם"⁵⁶], וכל זה אינו שייך בשבת (שהרי בורר בשבת אסור⁵⁷), כי אם לאחרי השבת.

ועד"ז בר"ח, כשיוצאים לעולם לעסוק בעבודה של חודש זה. ובפרט בר"ח חשון, שבו מתחילה העבודה בעולם על כל השנה כולה, לאחרי חודש תשרי, שבו עוסקים בעניני הימים טובים והמצוות שבהם, כך, שאין עסק עם גוים.

ח. ובהקדמה:

אע"פ שבחג הסוכות מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם⁵⁸, וכמדובר בארוכה בחג הסוכות⁵⁹ שאמירת "הללו את ה' כל גוים שבחיהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו"⁶⁰ פועלת שהגוים יכנעו בפני בני"י — הרי ענין זה אינו באופן שמתעסקים עם הגוים עצמם; ההתעסקות היא עם ה"שרים" של הגוים למעלה, והרי השר שלמעלה הוא מלאך, ומלאך הוא למעלה מכללות עוה"ז, אלא שעני"ז פועלים גם על הגוים למטה, דכיון ש"אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה"⁶¹, לכן, ע"י הפעולה על השרים שלמעלה פועלים גם על הגוים למטה, אבל

54) ראה שמואל-א כ, יט ובמפרשים.

55) יחזקאל מו, א ובמפרשים.

56) ב, א.

57) ישע"י סא, ה.

58) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סשי"ט. וש"נ.

59) ראה ד"ה הללו את ה' דיום ב' דחה"ס (לעיל ע' ... ואילך).

60) תהלים קיז, א-ב.

61) ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א.

לעשות "חלון" במחיצה של העולם והסתר דלבוש הטבע¹¹⁷, שעני"ז יאיר בעולם אור אלקי, ולאח"ז צ"ל סדר עבודה נעלה יותר, שנעשה¹¹⁸ בעצמו ענין של אור וגילוי — נכלל בשיחה המוגהת הנ"ל.

וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ועני"ז שכל אחד מישראל מאיר בד' אמותיו, בחלקו בעולם, אזי פועלים שיהי' אור בכל העולם, ועד שזוכים לקיום היעוד¹¹⁹ "ה' יהי' לך לאור עולם", בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בקרוב ממש.

[לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "כי אלקים יושיע ציון"].

יותר מאשר ענין של "טבע", כך, שהשאלה אינה איך יש ענין של נס — דכיון שהעולם הוא בריאה של הקב"ה, לא יפלא איך יש ענין של נס — אלא להיפך: איך יש בעולמו של הקב"ה ענין של טבע? ... איך יתכן שע"פ טבע תהי' הגשמיות חשובה יותר מהרוחניות; איך יתכן שע"פ טבע יהיו שבעים גוים חזקים יותר מיהודי אחד, ואיך יתכן שע"פ טבע יהי' קושי בקיום התומ"צ!

117) ועפ"ז יתורץ מ"ש "צהר תעשה גו", ולא תכניס וכיו"ב.

118) ישע"י ס, כ.

119) וענין זה מתחיל כבר אצל בן חמש למקרא — ע"י הזהירות בכשרות האכו"ש, חלב ישראל ופת ישראל כו', כדי ששום דבר לא יעלים על אור האמונה כו'. וכן ע"י כללות החינוך* באופן של חירות והתעלות מעניני העולם, עד שענין של "נס" נעשה מונח אצלו

(* שעני"ז נפעל אפילו בשנים שלאח"ז שלא יהיו אצלים "בענה"ב"שע הנחות" (ראה תו"מ — רשימת היומן ע' רסו. וש"ט), אלא מעמד ומצב של אור כו'.

ש"יונה בן אמיתי .. נכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש"¹⁰⁹. וע"פ הביאור דלעיל, יש צורך לכאורה למצוא סוג שביעי שמתאים לענינו המיוחד של יונה בן אמיתי?

אך הענין הוא — שיונה בן אמיתי לא הי' מאלו ש"היו עושין אותה" (כמו ששת התנאים שמסופר אודות הנהגתם המיוחדת בשמחת בית השואבה), אלא כמפורש שם ש"מעולי רגלים הי'", ורק "נכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש".

וכמובן גם מהמשך הענין שם: "מ"ט, והי"ט¹¹⁰ כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלקים" — שכאשר מישהו אחר ניגן ושימח, אזי נחה עליו רוח אלקים (רוח הקודש), ולא שהוא בעצמו שימח בשמחת בית השואבה.

*

כ. הביאור בלקוטי לוי"צ¹¹¹ על אגה"ת פ"ד, בדיוקי הלשונות "שכל הנעלם .. להבין ולהשכיל באמתתו ית' ובגדולתו .. להתבונן בגדולתו ית' .. להבין ולהשכיל באמתתו וגדולתו ית' — כי: מ"שכל הנעלם" נמשכים הן נקודת החכמה שבה מאיר האמת של המושכל¹¹² — אמיתתו ית', והן הרוחב דבינה שתופסת ריבוי פרטי המושכל¹¹³ שעיי"ז מודגשת גדלות המושכל — גדולתו ית'¹¹⁴, אבל הם ב' ענינים, ולכן מפסיק ביניהם; בענין ההתבוננות, בינה, נקט רק "גדולתו"; ובנוגע להתבוננות שנמשכת מהתורה¹¹⁵, כולל חכמה ובינה יחד, "אמתתו וגדולתו ית'" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹¹⁶ בלקו"ש חל"ט ע' 58 ואילך.

כא. היינה של תורה" שבפירוש רש"י — שלכל לראש יש

109) בענין זה נזכר גם המבואר בלקוטי תורה (ראה ד"ה ושבתם מים — לקו"ת דרושי סוכות עח, ג ואילך (ושם פ, סע"ב ואילך — גם בנוגע לשמחת בית השואבה). וראה "היום יום" טז תשרי — בשייכות לנבואה דינינה בשמחת בית השואבה. — המו"ק 2).

110) מלכ"ב ג, טו. הערות על תניא ע' ל.

111) וגם כשנקודת החכמה נמשכת בבניה ("נקודה בהיכלא"), ששם העיקר הוא (לא נקודת האמת, אלא) תפיסת ריבוי הפרטים, גדלות ההיכל — ענינה לשמור את

112) דאורייתא מחכמה נפקת (זח"ב סב, א. ועוד) — חכמה הגלוי.
113) בשילוב שיחת ש"פ תולדות שנה זו.

114) הן בכמות והן באיכות — "מה רבו" ר"מה גדלו" (ראה גם תו"מ חני"ה ע' 58. וש"ג).

115) ראה אנציק' תלמודית (כרך ט) ערך הלל ס"ב (ע' שצב ואילך). וש"ג.

116) ובחג הסוכות שבו אומרים הלל שלם, מברך גם היחיד לכל הדעות (ראה אנציק' שם ס"ו (ע' תז). וש"ג).

הפעולה על הגוים למטה אינה אלא בדרך ממילא, ואילו בפועל מתעסקים עם ע' השרים שלמעלה.

ולכן אופן הפעולה בזה הוא — ששולחים ל"עמוד" יהודי עם זקן לבן שיכריז "הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו":

לכאורה, אם רוצים לפעול על "כל גוים" ו"כל האומים" — צריך לצאת לרחוב שבו נמצאים (הרבה או קצת) גוים, ולהכריז "הללו את ה' כל גוים וגו'" בשפה שלהם, ולהסביר להם וכו', שעיי"ז יכולים לפעול עליהם בדרך הטבע, או אפילו למעלה מדרך הטבע, אבל באופן שיש לזה איזו אחיזה בדרך הטבע.

אך מה עושים לפועל? — עומדים בבית-הכנסת, ששם אין שייכות לגוי, ואומרים בכרכה "הלל", שזהו ענין של מצוה (מן התורה או מדרבנן⁶², שנעשית ברבים, בעשרה מישראל⁶³), שאינו שייך לגוי, כמ"ש⁶⁴ "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי" [ומה שישנם שבע מצוות שלהם, הרי זה ענין בפ"ע, שאינו שייך למצוות של בני"65].

וטעם הדבר — כיון שלא מתעסקים כלל עם הגוים, שאינם בעלי בחירה, אלא עם ע' השרים שלמעלה, ועיי"ז שפועלים עליהם שיהיו בטלים בפני בני", הרי זה פועל בדרך ממילא גם על הגוים למטה, שיעזרו לבני" לעבוד עבודתם (לשמה או שלא לשמה, ובלבד שיעשו כן בפועל).

ט. ולכן, לאחרי חודש תשרי, כשמתחיל סדר העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו", שאז יוצאים לעולם ורואים שיש עסק עם גוים — אזי אומרים "למה רגשו גוים וגו'":

היצה"ר בא ליהודי עם הטענה הידועה: יש מסביבך הרבה גוים שאתה צריך להתעסק עמהם בעניני מסחר, והתורה עצמה אומרת שצריך להתנהג "כמנהג התגרים"⁶⁶ (וכיון שזה שייך לקנינים, הרי זה נוגע גם לקידושי אשה וכיו"ב), והיינו, שכאשר יש ספק, צריך לראות איך נוהגים הגוים ולעשות כן.

וכיון שכן, טוען היצה"ר, עליך להתנהג כמו הגוים — שהולכים

62) ראה אנציק' תלמודית (כרך ט) ערך תהלים קמו, יט.

63) הלל ס"ב (ע' שצב ואילך). וש"ג.

64) ראה רמב"ם הל' תשובה ספכ"ו.

65) ספכ"ו. ספכ"ח.

66) מברך גם היחיד לכל הדעות (ראה אנציק' שם ס"ו (ע' תז). וש"ג).

למסחר שעה קודם, כיון שאינם צריכים להתפלל, ונשארים במסחר שעה נוספת, כיון שאינם צריכים לרוץ למנחה-מעריב וללימוד השיעורים הקבועים, ועאכו"כ שאין אצלם הענין של תוספת שבת ויו"ט; גם אתה צריך להתנהג כן, ובמילא אין לך זמן להאריך בתפלה ובלימוד התורה. ועל זה באה ההוראה: "למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק" — אין מה להתפעל מהגוים, כיון שכל עניניהם הם "ריק"!

והכתוב מדייק לא רק "גוים אלא גם "לאומים" — כפי שמביא הצ"צ⁶⁷ מדברי הילקוט⁶⁸ "מהו גוים ומהו אומים. . גוים אותן ששיעבדו ישראל, אומים שלא שיעבדו כו", ולכאורה, גוים כאלו צריכים לרדוף אחריהם וליתן כל מה שרוצים, אך הכתוב כוללם יחד עם שאר הגוים ("גוים ולאומים"), וכפי שראו בפועל להיכן נוטה הגוי כשנפגש עם גוי אחר!

י. וממשיך בכתוב⁶⁹: "נוסדו יחד על ה' ועל משיחו".

וכיון שהולכים נגד ה', וגם נגד משיחו, דקאי על כללות בני" שהם העם הנמשח, שהרי "אתה בחרתנו מכל העמים", ו"כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבכת עינו"⁷⁰ — הנה על זה ממשיך הכתוב⁷¹: "אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו", והיינו, שהקב"ה בעצמו גורם להם בהלה כו', כך, שבנ"י אינם צריכים לעשות דבר.

וכפי שהי' בימי חזקיהו, שלמרות שסנחריב כבש את כל ארץ ישראל, מלבד שארית הפליטה בירושלים, וכבר הי' מעמד ומצב ש"עוד היום בנוב לעמוד ינופף ידו הר בת ציון"⁷² — לא התפעל חזקיהו מכל זה, והי' בטוח שהקב"ה בעצמו ידאג לכך, באמרו: "אני בי כח. . . אלא אני ישן על מטתי ואתה (הקב"ה) עושה!"

והגע עצמך:

חזקיהו הי' מלך ישראל, שתפקידו — ככל מלכי ישראל הכשרים, ובפרט חזקיהו שהי' הכשר שבהם — לדאוג לשלום כאו"א מישראל, ואעפ"כ, למרות המעמד ומצב הבלתי-רצוי מצד סנחריב כו', לא התפעל חזקיהו, והי' לו בטחון גמור בהקב"ה, עד כדי כך, שהי' יכול לישון על מטתו ללא דאגות!

בדרך כלל אדם שיש לו חוב, אפילו של מאה דולר, אינו יכול

67 אוה"ת דרושים לסוכות ס"ע א'תשנה. 70 גיטין נו, רע"א — ע"פ זכרי' ב, יב.
 68 וראה גם אוה"ת בא (כרך ח) ע' ב'תתקנג. 71 שם, ה.
 69 ילקוט חדש סתקמ"א. 72 ישע"י יוד, לב.
 70 שם, ב. 73 איכ"ר פ"ד, טו.

ורש"י אינו מסתפק בפירוש "חלון" — שהרי נאמר "צהר", ולא חלון¹⁰¹, וגם: מהי התועלת של חלון אחד, ובפרט במשך הזמן שלא שימשו המאורות. ולכן מוסיף הפירוש "אבן טובה המאירה להם". אבל כיון שזהו דבר בלתי רגיל לגמרי, לכן הפירוש הראשון והעיקרי הוא: "חלון" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י ע' 19 ואילך.

*

יח. כאן המקום לסיים ולהשלים המדובר בהתוועדויות שלפנ"ז¹⁰²:

בנוגע להמדובר¹⁰³ אודות שמות התנאים שנזכרו בגמרא¹⁰⁴ בתיאור "שמחת בית השואבה", שכוללים את כל ששת הסוגים בבנ"י שנימנו בדברי הרמב"ם — שאלו: מהי ההוכחה שהזכרת שם התנא היא כדי להורות על סוג מסויים בבנ"י שמוצג ע"י תנא זה — בשעה שאפשר לומר שהזכרת השם (ולדוגמא: "אמר ר' יהושע בן חנניא כשהיינו שמחים כו' לא טעמנו טעם שינה") היא מצד הענין ד"כל¹⁰⁵ האומר דבר בשם אומר מביא גאולה לעולם"?

ובכן¹⁰⁶: כבר הובהר בהתוועדות שבענין זה לא הי' צורך כלל להזכיר את שמותיהם של התנאים — כשם שלא נזכרו שמותיהם של ה"חסידים ואנשי מעשה" שהיו מרקדין כו' — אלא רק לומר את תוכן הדברים, שבשעת שמחת בית השואבה לא טעמו טעם שינה, ועד"ז בשאר הענינים. ולכן, בהכרח לומר שהסיבה לכך שבענין זה הוזכרו שמות התנאים, היא, כדי להורות שכן נהגו כל אלו שהיו שייכים לסוג המיוחד שמוצג ע"י תנא זה.

יט. ועדיין יש ענין נוסף שאודותיו לא שאל אף אחד:

נוסף על המסופר בגמרא אודות הנהגתם המיוחדת של ששת התנאים הנ"ל בשמחת בית השואבה — מצינו בירושלמי¹⁰⁷ ובילקוט¹⁰⁸

101 כהלשון בהמשך הפרשה (ח, ו (ובפרש"י): "ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה" (לצהר).
 102 המשך הביאור בפירוש רש"י בפ' האזינו (לב, מד): "שבת של דיווגי היתה" — נכלל בשחת ש"פ האזינו (ס"ט (לעיל ע' (... וש"נ).
 103 שיחת ש"פ בראשית (התוועדות ב' — המשך לשמח"ת) ס" (לעיל ע' (... וש"נ.
 104 סוכה נג, א.
 105 אבות פ"ו מ"ו.
 106 106) כ"ק אדמו"ר שליט"א הקדים: על שאלה זו עניתי מיד, שאמירת דבר בשם אומר צ"ל בענין של הלכה ודבר חשוב דוקא, אבל לא בסיפור. אבל באמת לא זקוקים להגיע לזה, כדלקמן בפנים.
 107 107) סוכה פ"ה ה"א.
 108 108) יל"ש יונה רמז תקנ.

— שהרי אפילו בזמן הש"ס היתה ההנהגה ד"תורתו אומנתו" רק אצל יחידי סגולה, כמו רשב"י וחבריו⁹⁶, ועאכ"כ בזמן הזה, והרי התורה על הרוב תדבר⁹⁷ —

אבל ענין זה צריך להיות באופן שידע שלא "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", אלא "ה' אלקיך גו' הוא הנותן לך גו'⁹⁸."

וכאשר ההנהגה היא באופן ש"חוסי בו", אזי נעשה הענין ד"אשרי", שפירושו שיהי' לו טוב כו', הן בעוה"ז והן בעוה"ב, כיון שהקב"ה נותן לבני"י כל המצטרך להם, ובאופן שישתמשו בהם עבור ענינים טובים (ולא עבור עניני רפואה וכיו"ב)⁹⁹, ומתוך הרחבה.

* * *

טו. מאמר (כעין שיחה) ד"ה השמים כסאי גו'.

* * *

טז. דובר אודות המצב באה"ק.

יז. הביאור בפירוש רש"י⁹⁹ על הפסוק¹⁰⁰ "צהר תעשה לתיבה", "צהר — י"א חלון, וי"א אבן טובה המאירה להם",

— שבציווי על עשיית התיבה לא הי' צורך לפרש הפרטים המוכרחים לבנין התיבה שמוכנים מעצמם, כולל גם להאיר את התיבה ע"י נר ושמן. ועכצ"ל שהציווי "צהר תעשה לתיבה" קאי על תוספת אור (נוסף על האור המוכרח שהכין נח מדעתו).

96) שבת יא, א. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"ו. וש"נ.

97) ראה מו"נ ח"ג פל"ד.

98) עקב ח, י"ד.

99) ובהקדמה בנוגע להמדובר לעיל אודות כללי רש"י, שיש להזהר שלא להגיע למסקנות לא נכונות:

יש מי שכתב ספר על פירוש רש"י (בעסקו בלהט ("קצקט זין") בפירוש רש"י), וכותב שם, שה"עולם" חושבים שפירוש רש"י על חומש נכתב עבור אלו שאינם יודעים ללמוד, ופירוש רש"י בגמרא נכתב עבור "לומדים", והאמת היא להיפך — שפירוש רש"י על הגמרא הוא עבור אלו שאינם יודעים ללמוד, ואילו פירוש רש"י על החומש הוא עבור "לומדים", כפי שרואים שיש כמה ענינים

רש"י מבאר בארוכה בפירושו בגמרא, ואילו בפירושו בחומש אינו מבאר מאומה.

אבל האמת אינו כן — כפי שכתב רש"י בעצמו (בראשית ג, ח): "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא", היינו, שבפירושו על התורה מפרש רש"י רק פשוטו של מקרא, דרך הפשט, באופן המובן ל"בן חמש שנים למקרא" (אבות ספ"ה), שלא למד עדיין משנה או גמרא — שעבורו כתב רש"י פירושו על התורה; ואילו הפירוש על הגמרא כתב רש"י למי שכבר לומד גמרא.

אלא שיש ענינים שבדרך הפשט אינם קושיא, ורק בלימוד הגמרא, בדרך ההלכה, מתעוררת בהם קושיא, ואז צריך רש"י להבהירה.

100) פרשתנו ו, טז.

74) ב"ר פ"ד, ט. וראה פדר"א פ"ב.

75) מיכה ד, ו. וראה סוכה נב, ב.

76) סנהדרין צד, א.

77) פסחים סד, ב.

78) אבות פ"ה מ"ה.

79) ישע"י מט, יז.

80) וכפי שהי' גם בזמן חזק"י, ש"שבנא

להרדם בגלל דאגתו; ואילו חזקיהו הי' ישן על מטתו באופן שגופו הגשמי נרדם בפשטות, והיינו, שהשינה היתה לא רק בנוגע לנפשו האלקית, שעלתה למעלה לשאוב לה חיים⁷⁴, אלא גם בנוגע לנפשו הבהמית וגופו הגשמי — מצד בטחונו הגמור בהקב"ה.

צריך רק להבטיח שלא לחשוב שזהו מקרה נקרה, ומפגעי הזמן הוא, אלא צריך לומר להקב"ה: אתה בודאי יודע את המצב, דמאי קמ"ל, אך גם אני יודע את המצב — שאין זה מקרה נקרה כו', אבל, אין בי כח להתמודד עם שבעים אומות העולם, וכיון שאתה אחראי לכך, ובלשון הכתוב⁷⁵: "אשר הרעותי", צריך אתה לדאוג לכל הענינים, ואילו בני"י צריכים רק לא להתפעל מהגוים, ומלבד זאת אינם צריכים לעשות מאומה!

יא. אך עדיין שואלים שאלה:

האמור לעיל שבנ"י לא הוצרכו לעשות מאומה — הי' בשעה שלא היו "אורונים" ו"טילים"... ולא הי' זמן הגלות, אלא זמן הבית (ולא רק בית שני, אלא בית ראשון), שנעשו בו כמה נסים, ובימי חזקיהו שהי' משיח — כדברי הגמרא⁷⁶ "ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח", והרי אצל הקב"ה, מ"ביקש" עד להקיום בפועל — אין הפסק, ורק למטה לא בא הדבר לידי פועל, כיון שהדור לא הי' ראוי לכך, אבל מצד הקב"ה הי' חזקיהו משיח;

אבל עכשיו נמצאים בזמן שאי אפשר לסמוך על נס, וכפי שהקב"ה בעצמו אומר ש"אין סומכין על הנס"⁷⁷, וכלשון חכמים במשנתם⁷⁸: "עשרה נסים נעשו לאבותינו (לא בחוץ לארץ, וגם לא בארץ ישראל, בירושלים, ואפילו בהר הבית, אלא דוקא) בבית המקדש", אבל לא בזמן הגלות, בחושך כפול ומכופל, והכל מודים שמזמן לזמן הולך ומתגבר החושך, — והסיבה להתגברות החושך מבחוץ היא בגלל התגברות החושך מבפנים, באופן ש"מהרסיך"⁷⁹ ומחריביך ממך יצאו⁸⁰, שמוסיפים שטות על שטות, וגוזרים גזירות חדשות כו'⁸¹ —

שמוכנים לוותר כו', וכבר הכינו ה"ניירות" לחתום עליהם כו' (כפי שכבר דובר כמ"פ, ולא צריך לחזור ולדבר על זה פעם נוספת), אלא שלמרות זאת לא התפעל חזק"י מהם כו' (ראה סנהדרין כו, א) — אע"פ שגם הם היו דתיים, וביניהם היו רבנים, בעלי זקן לבן או שחור... ובמספר גדול יותר מאשר בימינו.

81) כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר גם אודות ה"איום", שאם לא יפסיק להציק ("זין

80) וכפי שהי' גם בזמן חזק"י, ש"שבנא וסיעתו" התנגדו לחזק"י, וטענו שיש לנהל משא-ומתן עם סנחריב [כמו בימינו אלו,

וכיון שכן, איך יתכן שעכשיו תהי' ההנהגה כמו בימי חזקיהו?!
אך האמת היא — שגם על מעמד ומצב זה נאמר "למה למה רגשו
גוים ולאומים יהגו ריק וגו'", ולכן אין להתפעל מזה, אלא יש לסמוך על
הקב"ה כו'.

יב. וממשיך בכתוב⁸², "שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחוזתך
אפסי ארץ":

רצונו של הקב"ה — שיבקשו ממנו "נחלת גוים", ולא רק ארץ
ישראל לגבולותי, כפי שניתנה בעבר (ארץ שבע עממין), אלא גם ארץ
ישראל בשלימותה, כפי שנתפרש בפ' לך לך⁸³ (שמתחילים לקרותה תיכף)
גם ה"שלושה" .. (ש)עתידיים להיות ירושה לעתיד⁸⁴. — הקב"ה מוכן
לתת זאת, וצריכים רק לבקש!

ולהעיר מפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁸⁵, שיש שנים שמבקשים
"פנינים" ("פערל"), והקב"ה ממלא בקשתם בשוה, אלא שישנם שני סוגי
"פנינים":

יש מין קטניות שמבשלים במרק שנקראים בשם "פערל" — כדרכו
של עני, שכיון שאין לו כסף לקנות בשר, אזי לוקח סיר שמכיל ריבוי
מים (שהרי מים ניתן להשיג בזול), ונותן בתוכו הרבה קטניות ("פערל"),
וכך יש לו הרבה מרק... וכיון שמבקש מהקב"ה "פערל" הנ"ל — ממלא
הקב"ה בקשתו.

אבל יש מי שמבקש פנינים אמיתיים: אבנים טובות ומרגליות —
דכיון ש"כל ישראל מלכים הם"⁸⁶, זקוק כל אחד מישראל לעשירות, ולכן

טשעפען" בענינים אלו, אזי יגיסו את
הבחורים של ישיבה פלונית וישלחו אותם
לתעלת סואץ — ואמר:

מהי שייכות הענינים זה לזה?! — אם
אתה יכול להוכיח ע"פ שכל שטענתי אינה
צודקת, תוכיח ע"פ שכל; אלא מאי, אין לך
מה לענות ע"פ שכל, כיון שטענתי צודקת,
וא"כ, מה מקום לערב את בחורי הישיבה?!
ועל זה הוא עונה, שכך התנהג הקב"ה
[הוא הרי יהודי, ולכן הוא מתנהג כמו
הקב"ה...] — שהענין את פרעה כשלא רצה
לשלח את בניי. אבל: הקב"ה הסביר תחילה
לפרעה מדוע עליו לשלח את בניי. וא"כ,
עליך להסביר תחלה מדוע אתה סבור שטענתי

אינה צודקת. ואעפ"כ טוען הוא שלא נוגע
שיהי' הדבר מובן בשכל; העיקר הוא שיש לו
— כלומר: למפלגה שלו — את הכח
לעשות מה שהם רוצים!...
(82) תהלים שם, ח.
(83) טו, יח ואילך.
(84) פרש"י שם, יט.
(85) ראה שיחת ש"פ בראשית תש"ג
סו"ה (נדפסה בס' נצוצי אור (ברוקלין,
תשס"ז) ע' 19). וראה גם תו"מ חמ"א ע'
301. וש"נ.
(86) ראה שבת סז, א. וש"נ. הקדמת
התקו"ז (א, רע"ב).

מבקש מהקב"ה שיתן לו ריבוי אבנים טובות ומרגליות בשביל תכשיטים
עבור אשתו, בנותיו ונכדותיו וכו'. ובפרט בבואנו זה עתה מיר"ט, שבו
יש חיוב על הבעל לשמח את אשתו (אף שמצד עצמה אינה חייבת
בשלמי שמחה): "אשה בעלה משמחה"⁸⁷ בבגדים ותכשיטים. — הוא
בעצמו לא צריך לענוך תכשיטים, אבל עבור הנשים יש צורך בתכשיטים,
כיון ש"אין האשה אלא ליופי" (כדברי הגמרא במסכת תענית⁸⁸), ולכן יש
צורך בקישוטי כלה (דקאי על ספירת המלכות כו'). וכיון שמבקש
מהקב"ה פנינים אמיתיים — ממלא הקב"ה בקשתו.

ועד"ז בענינו: צריך לבקש מהקב"ה לא רק את התחום של ארץ
ישראל, אלא גם "נחלת גוים".

אלא מאי, יש טענה שאין זה "דמוקרטי", איך יכולים בניי ליטול
דבר שאינו שלהם, "לסטים אתם", גזלנים — הנה התירוף על זה הוא: "כל
הארץ של הקב"ה היא .. ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה
לנו"⁸⁹; צריך רק לבקש זאת מהקב"ה — "שאל ממני ואתנה גוים נחלתך".

יג. וממשיך בכתוב⁹⁰, "אני היום ילדתיך":

בנוגע לכל האמור לעיל — לא נוגע איך הי' מעמדו ומצבו
אתמול, שהרי "אני היום ילדתיך" — שהיום נעשה מציאות חדשה, כפי
שאמר בבוקר בקומו משנתו: "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת
בי נשמתיי" — "ברי' חדשה"⁹¹.

ולכן, כאשר "היום .. בקולו תשמעו"⁹², אזי נפעלים כל הענינים,
וכהמענה של משיח על השאלה "אימת אתי מר" — "היום אם בקולו
תשמעו"⁹³.

אבל, יהודי צריך להתחיל עם הגאולה הפרטית שלו, ומזה באים
לגאולה הכללית של כל בניי, כפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ק⁹⁴.

יד. וסיום המזמור הוא "אשרי כל חוסי בו" — כאמר לעיל (ס"י)
שיהודי צריך לסמוך על הקב"ה ולבטוח בו שיעשה כל מה שצריך כו'.

הן אמת שצריך להיות הענין ד"בכל אשר תעשה"⁹⁵,

סי"ד. רס"ו. רס"ז. וראה שם סמ"ו ס"ו.

(92) תהלים צה, ז.

(93) סנהדרין צח, א.

(94) ס"ד.

(95) פ' ראה טו, יח.

(87) ר"ה ו, סע"ב. וש"נ.

(88) לא, א.

(89) פרש"י ר"פ בראשית.

(90) תהלים שם, ז.

(91) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח רס"ד. שם